

IZAZOVI, SPECIFIČNOSTI I OPĆI TRENDOVI OBRAZOVANJA SOCIJALNIH RADNIKA U EUROPI

Dublin, od 24. do 28. kolovoza 1997.

U Dublinu je od 24. do 28. kolovoza 1997. održan zajednički skup Međunarodnog udruženja socijalnih radnika i Europskog udruženja škola socijalnog rada pod nazivom *Kultura i identitet: socijalni rad u Europi koja se mijenja*. Domaćin skupa bilo je Irsko udruženje socijalnih radnika i Odjel za socijalnu politiku i socijalni rad, University College Dublin. Na skupu je sudjelovalo više od 500 sudionika iz gotovo svih zemalja Zapadne Europe, ali i iz znatnog broja zemalja u tranziciji kao što je npr. Ukrajina, Mađarska, Češka, Slovenija.

Tijekom skupa nastojalo se kroz plenarna predavanja, radionice i ciljne diskusijske skupine odgovoriti na tri osnovna pitanja s kojim se trenutno suočava europski socijalni rad:

- Koji je učinak brzih socijalnih i gospodarskih promjena na ljude? Kako je povezan s rasizmom, migracijama, siromaštvom, održavanjem etničkog identiteta?

- Koje su vrijednosti značajne u prepoznavanju i uvažavanju različitosti koje proizlaze iz različitih kulturalnih identiteta unutar Europe?

- Koji izazovi stoje pred nastavnicima socijalnog rada i praktičarima na kraju tisućljeća? Kako se obrazuju socijalni radnici diljem Europe za uspostavljanje djelotvornog partnerstva s klijentima u okruženju koje se stalno mijenja?

Vezano uz prva dva pitanja kao posebno važan istaknula bih projekt *Socijalni rad i socijalno isključivanje u Europi* koji je pokrenula Međunarodna federacija socijalnih radnika. U projektu se krenulo od određivanja socijalnog isključivanja kao procesa u kojem su pojedinci i skupine u cijelosti ili djelomično isključeni iz sudjelovanja u društvu u kojem žive. S obzirom na to da takvi procesi predstavljaju ozbiljnu prijetnju društvenoj stabilnosti, Europska unija je financijski poduprla taj projekt. Osnovna svrha projekta je dvojaka:

1. utvrđivanje načela djelovanja i vještina kojima socijalni radnici diljem Europe mogu promicati socijalno uključivanje,

2. izrada prijedloga za sustavan razvoj socijalne politike na razini Europske unije, ali i svake pojedine nacije koji će pridonositi socijalnom uključivanju.

Projekt će se odvijati kroz niz stručnih seminara u kojima će socijalni radnici moći raspravljati o svojem iskustvu u radu s marginaliziranim skupinama i razvijati vještine značajne za takav rad. Također će se poticati socijalne radnike da se aktivnije uključe u planiranje i provođenje programa konkretne akcije na području socijalnog uključivanja.

Sa žaljenjem mogu utvrditi da Hrvatsko udruženje socijalnih radnika nije član Međunarodne federacije socijalnih radnika (MFSR), te da stoga nije uključeno u ovaj iznimno važan projekt čak ni na razini primanja informacija. Uključivanje Hrvatskog udruženja socijalnih radnika u MFSR ne bi bilo samo značajno za povezivanje naših socijalnih radnika sa socijalnim radnicima u drugim europskim zemljama već i za afirmiranje Hrvatske i svega onoga što su naši socijalni radnici učinili u proteklom razdoblju, ponajprije u radu sa stradalnicima rata za što postoji veliko zanimanje europskih kolega. Potrebno je napomenuti da su članice MFSR-a brojne zemlje u tranziciji kao što je npr. Albanija, Češka, Mađarska, Litvanija, Rumunjska, Ukrajina koje putem Federacije ostvaruju različite oblike suradnje i razmjene.

Što se tiče obrazovanja socijalnih radnika, moglo se zamijetiti sljedeće:

- Postoji značajna usmjerenost na iznalaženje načina poučavanja različitih profesionalnih vještina već tijekom dodiplomskog obrazovanja. U većini zapadnoeuropskih zemalja terenska praksa studenata važan je dio samog programa studiranja. Provođa se na jasno strukturirani način u kojemu studenti trebaju po unaprijed dogovorenoj metodologiji i uz podršku mentora ovladavati određenim profesionalnim vještinama.

- Trend akademizacije profesije i dalje je očit. Ogleda se u tome što su programi sveučilišnog i poslijediplomskog obrazovanja za socijalni rad postali sastavni dio obrazovanja socijalnih radnika, no pri tome različite zemlje iznalaze različita organizacijska rješenja. Tako se npr. u Irskoj, zemlji domaćinu, socijalni rad na sveučilišnoj razini razvija na Trinity College Dublin u okviru Odjela za društvene znanosti, a na University College Dublin u okviru Odjela za socijalnu politiku i socijalni rad. U Češkoj se poslijediplomsko obrazovanje iz so-

cijalnog rada odvija u suradnji sa sociologijom, andragogijom, ali i u okviru samostalnog odjela za socijalni rad. Posebno su zanimljive skandinavske zemlje u kojima se, bez obzira na različitosti, socijalni rad najčešće razvija u okviru sveučilišnih odjela za društvene znanosti i socijalni rad ili socijalnu politiku i socijalni rad.

- Rastuću potrebu za akademizacijom koja proizlazi iz potrebe razumijevanja sve složenijih procesa i jasan zahtjev za djelotvornijim ovladavanjem stručnih vještina na dodiplomskoj razini u najvećem broju zemalja nastoje riješiti uvođenjem složenog sustava supervizije i uključivanjem studenata, zajedno s terenskim instruktorima, u složena i metodološki dobro utemeljena akcijska istraživanja.

Rad skupa bio je obogaćen i različitim prigodnim stručnim programima. Tako je Odbor o starenju nevladinih udruga upoznao sudionike s pripremama Ujedinjenih naroda za 1999. godinu – Međunarodnu godinu starih. Europsko udruženje škola za socijalni rad potaknulo je stvaranje Europske mreže za istraživačke programe u području socijalne politike i socijalnog rada. Predstavljeni su najnoviji brojevi časopisa *International Social Work* i novi

časopis *European Journal of Social Work*. Časopis *Irish Social Worker* predstavio je svoj posebni broj pod nazivom "Europski socijalni rad" u kojem je objedinjeno deset radova u kojima se opisuje sadašnje stanje obrazovanja za socijalni rad u Europi.

Opći je dojam sa skupa da socijalni rad u Europi zna kamo ide i da zna svoju vrijednost i značenje u društvu koje se mijenja. Pri tome socijalni radnici posebno težište stavljaju na etičko promišljanje svih intervencija – od planiranja mjera socijalne politike do rada s pojedinim klijentom. Stoga s nestrpljenjem možemo očekivati sljedeće skupove socijalnih radnika od kojih bih kao najvažnije istaknula:

- Svjetski kongres Međunarodne federacije socijalnih radnika s temom *Mir i socijalna pravda – izazovi socijalnom radu* (Jerusalem, Israel, od 5. do 10. srpnja 1998.)

- Europski kongres Međunarodne udruge škola za socijalni rad s temom *Rad, gospodarstvo i skrb – stručni socijalni rad u promidžbi humanog društva za sve* (Helsinki, Finska i St. Petersburg, Rusija, od 13. do 17. srpnja 1999.)

Marina Ajduković